

Qui negauerit primum principium. s. q. cōtradictoria nō sunt simul vera impossibille est cum philosophari.

Ratio quam significat nomen est distinctio: hoc verū est in speciebus nō autē in iduis diuis.

Quinti metaphisice.

Quod modis dicitur causa tot modis dicitur principium: quia omnes cause sunt principia.

Primū idēz sunt. quia omne principium est primum.

Quattuor sunt cause scilicet materialis for- malis efficiens et finalis.

Aliqua sunt sibiinueniē cause vt exercitium est causa sanitatis et conuersio.

Idem aliter se habens est causa oppositorū sicut gubernator nauis per sui presentia est causa salutis nauis: sed per sui absentia est causa perditionis eiusdem.

Finis est optimū rei.

Causa et effectus simul sunt et non sunt.

Causa et effectus debent simul esse propoz- tionata.

Materia omniū liquefactibilem est aqua.

Necessarium dicitur quattuor modis: vno modo sine quo non potest esse aliquod: vt animal non potest viuere sine cibo. se- cundo modo sine quo non potest esse aliquid bene: vt hominem viuere sine vesti- bus. tertio modo idē est quod violentia vt cum dicitur omnis res necessario est violenta et tristis. quarto modo dicitur ne- cessarium quod non contingit aliter se ha- bere.

Continuum est cuius motus est vnus.

Eadem numero sunt quorum materiaa est vna.

Eadem specie sunt quorum forma est vna.

Ens per se dicitur dupliciter: vno modo qd diuiditur in decem predicamenta. alio modo quod significat veritatem vniuersaliū rei vel propositionis.

Ens per accidens tripliciter dicitur: vno modo quando accidens predicatur de sub- iecto: vt homo est musicus. secundo mo-

do quando subiectum predicatur de acci- dente: vt musicus est homo. tertio modo quando accidens predicatur de accidēte: vt album est musicū.

Extrēma relationis semper sunt diuersa vel re vel ratione.

Unum in substantia facit idem.

Unum in qualitate facit simile.

Unum in qualitate facit equale.

Prius est qd pmo principio ē ppinquius

Potentia actiua et passiuā ad inuicem se res- piciunt: vnde cuiuslibet potentie passiuę cor- respondet actiua et conuerso.

Quantū est quod est diuisibile in partes que insunt: quarum vnaqueqz est hoc aliqd.

Perfectum est cui nihil deest. Et est duplex scilicet perfectum simpliciter extra quod nihil est: Et perfectum in genere.

Comentariū.

Dispositio primi principij ē in quo sūt perfectiones et nobilitates omnium entium nobiliori modo qz sint in seipsis.

Perfectum in genere ē extra quod nihil est alicuius determinati generis.

Mors methasice dicitur finis.

Quotiens dicitur principium totiens termi- nus et adhuc amplius: quia ens principū est termi⁹ quidā initialis et non conuerso.

Omne attingens finem est perfectum.

Sexti metaphisice.

Metaphisica considerat principia et causas entium in quantum entia.

Substantia et entia sine esse rei non potest co- gno sci per demonstrationem.

Nulla scientia particularis pbat subiectum suū esse: sed supponit ipsum esse.

Omnis scientia vel est actiua vel factiua vel theoretica. i. speculatiua.

Naturalis scientia non est practica. sed specu- latia.

Tres sūt partes philosophię et scientię specu- latiue. s. naturalis. mathematica: et diuina idē est metaphisica. Naturalis cōsiderat res coniunctas motui et materie s3 esse: et s3 rationem.

Mathematica cōsiderat res cōiunctas se-

cundum esse: sed separatas a materia secū
dum rationes. Et metaphisica considerat
res sepates a materia et secundum esse et se
secundum rationem. Idem vult commen
tator magis expresse: q; theoretice scientie id
est speculatiue sunt alius scientiis desidera
biliores: et metaphisica theoreticis.

S omnis substantia est mobilis p̄phisica est
philosophia prima sed si aliqua substantia
est immobilis illa est prior. et scientia de il
la est prior quam p̄phisica.

De ente per accidens non est speculatio.

Entium quedā sūt semper: quedam frequen
ter quedam autem raro. et ista sunt entia
per accidens et casualia et fortuita: ex quo
habetur quo omnia non eueniunt ex neces
sitate.

Bonum et malum sunt in rebus verum et
falsum in anima vel in mente.

Ens quoddam est per se quoddam per ac
cidens.

Entium per se aliud est in anima aliud extra
animā. **E**ns extra animā diuidit. in de
cem predicamenta que sunt: substantia quā
titas. et c.

Aictanus primo p̄phisicorum questio
ne prima in responsione ad primū ar
gumentū dicit q; duplex est ens p̄ acci
dens quoddā eni est cuius vnio nō habet
causas per se et determinatas vt homo al
bus. et de tali loquitur **A**risto. vi. metaphi
sice. dicens q; de ipso non potest haberi sci
entia: aliud est ens p̄ accidēs cui⁹ vnio ha
bet causas per se et determinatas sicut cor
pus mortale cum mobilitas in sit mobili p̄
principia intrinseca eius. et de tali ente per
accidēs potest haberi scientia.

Comentatoris.

Naturalia sunt in quorum diffinitio
ne accipitur ens in materia.

Diuina sunt in quorū diffinitione
accipitur deus.

Doluntaria in quorum diffinitione accipitur
voluntas.

Licet omnes scientie nobiles sint tamen sciē

tia diuina nobilior est omnibus aliis: quia
subiectum eius est nobilius subiecto omni
um aliarū scientiarū.

Res immobiles diuine: sunt cause rerum di
uinarum mobilium i. des. corporum cele
stium.

Septimi metaphisice

Accidentia non sunt entia nisi quia
sunt entis

Substantia est prior accidente cor
gnitione diffinitione et tempore.

Materia non est quid: nec quantum: nec
quale nec aliquid eorum quibus ens ē de
terminatum.

Disciplina fit omnibus per magis nota no
bis.

Diffinitio est oratio indicans quid est esse rei
p̄ essentialia.

Diffinitio accidentiū fit per p̄ aditamentū. s.
substantie: vnde accidens diffinitur per
aliquid extraneū a sua natura scilicet per
substantiam.

Cōplectiuorum. i. cōplexorū nō est diffini
tio sed simpliciū terminorū.

In entibus per se idem est quiditas et habēs
quiditatem.

Omne accidens concretū duo significat. s.
formam accidentalem et subiectum eius. si
cut album significat albedinem et subiectū
eius. s. albedinis.

Omnia que sunt: sunt vel a natura: vel ab ar
te: vel a casu.

Materia est qua res potest esse vel non esse.
Et sanitate in anima: fit sanitas in corpore.

Materia non fit nec forma: sed compositum
totum.

Particulare generat particulare: sed vniuer
sale nec generat nec generatur.

Vniuersalia non sunt separata secundum eē
a particularibus. vt voluit plato: sed sunt
in eis secundum esse: q; predicantur de eis
quidditatiue. vel predicati one dicente: hoc
est hoc.

Omnis predicatio est a forma.

Omnes partes diffinitionis sunt forme.